

de vrouw.
er bij onze
ren" blijkt,
staat.
maar ook
nuiten onze
bespreken.
ook onzen
n haar ter
en van den
de kennis
raking door
Kende de
g" raadt al da-
skomen zijn.
den drang
mt.
anderen
rij gaven,
gen.
and vóór den
zijn, omdat
dsbodem der
tele bespiege-
let te zeer in
jn, indien de
Ook mag men
utie van den
vraag, welke
niet. Immers
directe, maar
et is de taak
verken.
der „zelfver-
woord wordt
ruikt. Echter
chening" een
is ook in deze
gen allereerst
er openbaring
erzoek het ge-
ar wordt van
Hij blijft ge-
ch en en".
ling mogelijk
enen vertaald,
neen" zeggen.
eenigszins op
doen hebben
de daad Gods.
chzelf nemen.
eel van dezen
p tot het zgn-
r men nu ook
eze betekenis
ad zal hebben
oohenen voor
(h. 10:38) wil
n" zal zeggen,
maar tevens
geworden zijn.
ing biedt hier-
over de dienst-
neen". „Ik ken
hij ook Christ-
gelooft en van
n. 5:8, Openh-
zelfde dubbele
eft dit „neen"
leden. Het kan
(1:16). Hier-
atie- of betrek-
in betrekking
voor onze ver-
sch geschepen
f niet behoefde,
nachte zichzelf
beantwoorden,
relatie, waarin
afhankelijkheid
ondergeschikt
neen". Hij ont-
f. Hij werd God
loochening een
shening tegelijk
zelfverlooe-
val, zoo volgt
teen zelfverlooe-
n nieuwe zelf-
le mensch weer
zijn eerste zelf-
tot God en tot
ndermaal wor-
e worden. Deze
or Christus be-
ter mij wij ko-
ijn kruis op en
ch een bewust-
en en het volgen
nden. Die zelf-
pijn. Zij dwingt
op voor Jezus".
atsten zin vóór
betoog. Zij was
worden opgevat
agen is de zelf-
en bewuste wils-
bewustzijn, noch

door onzen wil het „zijn" veranderen. De mensch kan wel denken, dat hij de afhankelijkheidsrelatie tot God kan omkeeren, hij kan het ook wel willen, maar daarom is het nog niet zoo. Ondanks zijn God- en zelfverlooe-ning bleef God God en hijzelf mensch. En zoo staat het ook met de zelfverlooe-ning, welke deel uitmaakt van de bekeering. Zij heft het „zelf" niet op, maar erkent de afhankelijkheidsrelatie met woord en daad, dank zij het werk van den Heiligen Geest in zijn hart.

Ook is zelfopoffering niet identiek met zelfverlooe-ning. Wel is de laatste van de eerste de vrucht. Toch komt de zelfopoffering ook buiten het terrein der particuliere genade voor als een gave van de algemeene genade. De zelfopoffering is in den grond der zaak geen relatie-begrip als de zelfverlooe-ning. Zij raakt slechts den omtrek van het ik. Zij bestaat in een afzien van daden of toestanden, welke een bepaald lustgevoel opwekken om te gehoorzamen aan de stem van den plicht, waaraan op zichzelf ook een lustgevoel en wel een van hooger orde verbonden is. Om dit met een voorbeeld te verduidelijken. Een moeder kan zich heel veel hebben voorgesteld van een vakantie-reisje. Maar een harer kinderen wordt ziek. Nu offert zij haar dagen en nachten, haar gezondheid en wat al niet op om haar lieveling te verzorgen. Hoe treurig de omstandigheden overigens ook zijn, toch smaakt zij in dat verplegen een stil genot, dat tegen alle vacantiegenot niet opweegt. Relaties veranderen daardoor echter niet.

De constante zelfopoffering noemt men zelfovergave. Selbsthingabe. Zij houdt één doel in het oog, waaraan zij zich wijdt, ten koste van alle lustgevoelens, welke haar anders ten deel zouden vallen. Die zelfovergave vindt men bij allen, die met hoogst consequente toewijding zich geven aan een levenswerk, dat den geheelen mensch vraagt en dat talloze verdrietenheden belooft. Zulk een zelfovergave komt ook bij niet-geloovigen voor. Zij mag met zelfverlooe-ning niet verzenzeld, al kan zij er het gevolg van zijn.

Heeft nu misschien de mensch in den staat der recht-zelfopoffering gekend? Ook dat niet. Immers bestond er harmonie ook tusschen de lustgevoelens. Het eene behoefde niet tegen het andere te worden ingruisd. De verboden vrucht wekte ook geen lustgevoel op, juist omdat ze verboden was. Dit deed ze eerst, toen de mensch zijn God en zichzelf ontrouw was geworden. Toen eerst zag de vrouw, dat de boom goed was tot spijze, een lust voor de oogen en begeerlijk om verstandig te maken. Vóór zij aan Satan geloof had geschonken, had zij dit niet opgemerkt.

Nog één opmerking. Ik heb gesproken van tweeërlei zelfverlooe-ning. Men kan ze zoo tegenover elkander stellen: Bij de eerste had plaats een verlooe-ning van het onzondige, bij het tweede wordt gevorderd een verlooe-ning van het zondige „zelf".

Men ziet, zoo heel eenvoudig is de vraag niet. Daarom kon ook het antwoord niet heel eenvoudig zijn.

Het zou op zichzelf stof bieden voor een serie artikelen.

Wij hopen echter, dat het ook in dezen samen-gebrongen vorm duidelijk genoeg zal zijn.

Dr Joh. C. Breen. †

Weinig konden wij vermoeden toen wij het bericht ontvingen, dat onze hooggeachte medewerker Dr Breen voorloopig zijn artikelenreeks over Voetius niet kon voortzetten wegens ongesteldheid, dat dit werk niet zou worden voltooid.

Men meende, dat hij een weinig overspannen was. Maar zijn ziekte werd een ziekte tot den dood.

Wij kunnen het ons moeilijk voorstellen, dat zijn rusteloze pen thans voor altijd rust.

Misschien heeft „De Reformatie" zijn laatste peemvrichtingen gepubliceerd.

Hoe werden deze artikelen over Voetius van verschillende zijden geroemd.

Ofschoon er over Voetius een uitvoerige biografie van Dr Duker is verschenen, toonde Dr Breen, dat de bronnen niet waren uitgeput.

Er zat, gelijk bij alles wat hij gaf, zelfstandige studie achter.

En toch, hoe frisch en interessant wist hij dat alles toe te bereiden, zoodat het met smaak werd gelezen.

Ook van het vervolg hadden wij groote verwachting.

Wij wisten, dat hij begonnen was de „Disputationes" van Voetius, met de beknopte uitgave van Kuyper, maar de volledige, door te werken.

Hoe had hij onze kennis omtrent dien grooten doctor ecclesiae niet kunnen verrijken!

Maar de Heere heeft hem weggeroepen.

Hem, die gewerkt heeft als weinigen.

En gewerkt in dienst van zijn God.

Een lijn teekent zich af in het leven van Dr Breen.

Het is de lijn van de daders des Woords.

In welke kringen hij ook verkeerde, tot welk voornaam ambt hij ook opklom, hij bleef man van beginsel.

Hij bracht nooit iets van zijn Calvinistische levensbeschouwing ten offer aan de hooge positie, welke hij innam.

Helaas kan dit niet van ieder worden gemind.

Daarom laat Dr Breen een voorbeeld na.

Zeldzaam was zijn trouw.

Even zeldzaam zijn bescheidenheid en eenvoud.

En hoewel hij betrekkelijk late erkenning vond, geen zweem van bitterheid rees daardoor bij hem op.

De genade van een nederigen geest te bezitten bewaarde hem er voor.

Zijn verlies zal in breeden kring worden gevoeld. Onze Vrije Universiteit zal hem missen.

Het Gereformeerd lager onderwijs zal het zonder zijn stille werkkraft moeten doen.

Gereformeerd kerkelijk Amsterdam wordt door zijn verscheiden getroffen.

Maar ook ver buiten ons Gereformeerde erf zal men het betreuren, dat men zijn hulp moet derven.

Dit werd door de liberale pers reeds uitgesproken.

De „N. R. Ct." bevatte het volgende „In Memoriam", waarin tevens een blik wordt gegeven op den eerbiedwekkenden arbeid, door Dr Breen verricht.

Met dr Joh. C. Breen, den gisteren overleden gemeente-archivaris, is een man heengegaan van groote kennis naast binninlijke bescheidenheid en nimmer eindigende hulpvaardigheid. Talloos velen heeft hij aan zich verplicht door hen ten archieve met raad en daad bij te staan, en de rijke bron van zijn wetenschap ter hunner beschikking te stellen.

Hij werd, naar ik in 1923, bij zijne benoeming tot archivaris, mischt herinneren, den 10den November 1865 hier ter stede geboren. Eerst bezocht hij de Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus op de Keizergracht alhier, waar hij in 1883 eindexamen deed. Twee jaar later volgde, gelijk destijds nog mogelijk was, zijn eindexamen als extraneus aan het gymnasium. Hij is toen ingeschreven als student in de klassieke letteren bij de Vrije Universiteit, en promoveerde, zoodat gisteren reeds herinnerd werd, in 1894 tot doctor in de wijsbegeerte en de letteren, op proefschrift over: „Pieter Corneliszoon Hooft als schrijver der Nederlandsche Historien". Het was een stuk wetenschappelijke arbeid dat zeer gunstig beoordeeld werd, toen (door prof. Te Winkel) en later (o.a. door prof. Kernkamp) en dat de richting aangaf waarin de jonge doctor zich verder zou bewegen.

Kort na zijne promotie, reeds op 20 November van hetzelfde jaar, werd dr Breen aangesteld als volonair op het gemeente-archief, dat toen nog gevestigd was in het Waaggebouw op de Nieuwmarkt. 1 Januari 1896 trad hij op als tijdelijk ambtenaar aan het archief, en 1 Maart 1897 zag hij zich benoemd tot commies, met den titel van adjunct-archivaris.

Op het gebied van zijn historisch onderzoek mag — behalve zijn dissertatie — vooral genoemd worden de uitgave (onder den titel van: „Rechtsbronnen der stad Amsterdam") van de beide oudste keurboeken van Amsterdam. Daarnoven zijn er veel kleinere bijdragen te vermelden. Wij herinneren o.a. aan een artikel over Laurens Jacobsz. Reaal in de Bijdragen voor Vaderl. Gesch. en Oudheidkunde 3e Reeks, dl. X; bovendien gaf dr Breen verschillende van diens gedichten uit.

In „het Herstelde Nederland", onder redactie van generaal A. N. J. Fabius, gaf hij het artikel over Amsterdam in de 19e eeuw.

In het Gedenkboek 1813, onder redactie van Koolmans Beunen, bewerkte hij een artikel over den voortgang en de bekroning der omwenteling te Amsterdam.

In de Bijdragen van het Hist. Genootschap verschenen van zijn hand, en hierop moge in het bijzonder de aandacht gevestigd worden: De dolantie van Amsterdamsche Burgers in 1564; Correspondentie tusschen Prins Maurits en Reinier Pauw en Gedenkschriften van Laurens Jacobsz. Reaal.

In het Bijzonder Gedenkboek schreef hij over: Bijdragen tot de geschiedkundige.

In de Jaarboeken van het Genootschap Amstelodamum o.a.: Verordening op het bouwen te Amsterdam vóór de 19e eeuw; een artikel over: Jan van der Heiden; Topographische Geschiedenis van den Dam, en De Regering van Amsterdam in den Franschen tijd benevens vele artikelen over huizen, en de jaarlijkse kroniek.

In het Tijdschrift voor Geschiedenis plaatste hij o.a. een bijdrage over: Eene Amsterdamsche Gredietinstelling in het laatste der 18e eeuw, en een over: Jacob van Heemskerk.

Alzonderlijk verschenen:

„Het Herstel van Nederlands onafhankelijkheid in 1813 en 1814", Breukelen, 1913 en „De Nassau's in de Nederlanden vóór Willem v. Oranje", 1917. Ten slotte vallen te vermelden: Artikelen in den Navorscher, de Amsterdammer (weekbl.), het Nieuwe Biographisch Woordenboek, enz., te veel om op te noemen.

Van de oprichting van Amstelodamum (in 1900) af is dr Breen bestuurslid en sinds 1907 secretaris van het Genootschap geweest. Als hulde voor hetgeen hij gedaan had benoemde het bestuur hem bij het zilveren jubileum van het Genootschap, in 1925 dus, tot erelid. De Koningin verleende hem toen, mede in verband met de op zijn initiatief ingerichte historische tentoonstelling ter gelegenheid van het 650-jarig bestaan van Amsterdam, de onderscheiding, die hij slechts zoo kort mocht dragen.

De werkzaamheid van den gemeente-archivaris als secretaris van Amstelodamum werpt een licht op een bijzonderen kant van zijne persoonlijkheid. Er blijkt uit, dat hij zich waarlijk niet in zijn studeerplaatje op te sluiten, maar ook contact met het leven zocht en hield. Dr Breen was de ziel van het Genootschap, dat zich ten doel stelt de bevordering van de kennis van het heden en verleden van Amsterdam. Als Amstelodamum er in geslaagd is dit dubbele doel in den loop der jaren op gelukkige wijze te omvatten, dan is dit voor een belangrijk deel aan dr Breen te danken.

Behalve dat hij bovengenoemde functies bekleedde was dr Breen bibliothecaris der Vrije Universiteit en secretaris van het college van curatoren van die instelling van hooger onderwijs, alsmede secretaris van de Vereniging voor Lager Onderwijs op Gereformeerden Grondslag.

Hij ging niet heen zonder begeerd te zijn.

Integendeel, hij werd algemeen begeerd.

Dit strekte tot troost van zijn gade, die met voorbeeldige zelfopoffering hem tot het laatst heeft bijgestaan.

In gezondheid en ziekte was zij hem tot een ware hulp.

Bovenal worde zij er door getroost, dat hij in alles een dienstknecht van Jezus Christus wilde zijn en dat hij nu de eerkroon draagt.

Schismatieke psychose.

De schismatieke en liberale pers looveren voor de zoveelste maal weer eens donderkopen aan den Gereformeerden hemel.

Studenten van de Vrije Universiteit hadden zich in hun Almanak geestigheden veroorloofd of wat althans als geestigheden bedoeld was.

In hoever zij daarin geslaagd zijn, laten we hier buiten beschouwing.

Nu zal wel niemand deze „sottenheden" als volle 100 pCt. ernst nemen.

Doch een vaste medewerker van „Woord en Geest", van wien wij krachtens zijn verleden iets anders hadden verwacht, heeft aan 100 pCt. ernst nog niet eens genoeg, maar legt er nog 500 pCt. bovenop.

En het „Handelsblad" het grootste sensatieblad van Nederland, wanneer het Gereformeerden betreft (men herinnere zich de houding van dat blad bij het overlijden van Dr de Moor) doet er nog een paar scheppen van 100 pCt. bij.

De schismatieken (de goeden niet te na gesproken) en de liberalen (idem) schijnen af en toe behoefte te hebben aan zulke prikkels.

Een frappant voorbeeld van schismatieke psychose.

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Christian Science.

Van onzen lezer B. te D. ontving ik de vraag, of aansluiting bij de „Christian Science" vereenigbaar is met het lidmaatschap eener Gereformeerde kerk.

Het antwoord daarop behoeft niet onzeker of aarzeland te zijn.

Onder alle sekten, richtingen en bewegingen, die zich met den naam „Christelijk" tooien, zou ik er nauwelijks ééne weten te noemen, die minder Christelijk is dan „Christian Science".

Het is niet doenlijk hier een ook maar eenigszins volledig overzicht te geven van den wir-war omdat het zoo stelselloos is.

De aanwijzing van wat het op enkele hoofdpunten leert, zal trouwens voldoende zijn, om duidelijk te maken, op hoe slechten voet het staat met Gods Woord en onze Gereformeerde belijdenis.

Het Godsbegrip van C. S. en haar opvatting van de verhouding tusschen God en de wereld zijn sterk-panteïstisch getint, m.a.w. ze vermengt God en de wereld.

In overeenstemming daarmee stelt ze in de plaats van de Schriftuurlijke leer der schepping, die van een gnostische emanatie of uitloeiing.

De grondstelling waarmee ze eindeloos en in alle richtingen opereert is, dat de stof niet van God is, dat ze daarom ook geen werkelijk bestaan heeft, dat er niets bestaat dan geest, en dat het geloof aan het werkelijk bestaan van de stof niets is dan een waan.

Den val des menschen herleidt ze tot het voetgeven aan dezen waan.

Hij kwam over Adam, toen hij eens droomde — droomde, let wel — dat God Eva schiep uit zijn eigen lichaam. Daarmee deed het geloof aan de werkelijkheid van de stof en aan haar macht om uit zichzelf nieuwe stof voort te brengen, bij hem zijn intocht; en hij bevestigde dit geloof door te eten van de verboden vrucht.

Sedert dien was de mensch gevangen en gebonden in den waan van de werkelijkheid der stof, en daarmee in dien van pijn, ziekte en dood.

De gebondenheid in dien waan is al zijn ellende.

Zijn verlossing ligt daarom in de bevrijding ervan. En die bevrijding heeft Christus bewerkt.

Door zijn dood en zijn daarop gevolgde opstanding heeft Christus de wereld geloofd, dat stof, pijn en dood slechts bestaan in de voorstelling der menschen, en dus eigenlijk niet bestaan.

En gelooven in Christus is niets anders dan met die leugenachtige voorstelling breken.

Wie dat doet, komt boven de stof, komt boven pijn en ziekte en dood uit.

In dien gaat weer de geest heerschen over de stof.

Dat is de wedergeboorte, en de heiligmaking, en de weg tot zaligheid.

Ik verspil nu geen woord aan de ongerijmdheid van deze theorieën.

En ik behoeft wel niet aan te toonen, hoe lijnrecht ze ingaan tegen de Schrift en onze belijdenis, en welk een caricatuur ze met name maken van wat Gods Woord ons openbaart van onze zonde en ellende, en van het verlossingswerk onzes Heeren Jezus Christus.

En dat de C. S. zich daarbij dan nog quasi op de Schrift beroept, maakt het niet beter.

Het bewijst alleen, dat de duivel nog altijd geraffineerder en onbeschaamder optreedt in het verdraaien van het heilige Woord Gods.